7/178

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300- 324 -
Konu : Yazılı Soru Önergesi

4 MART 2003

3289

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) T.B.M.M. Başkanlığı'nın 05.02.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/178-655/2995 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 07.02.2003 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-62/649 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Atilla KART'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri, 7/178-655 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğünün 99'uncu maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK 1- Önerge Cevabı
(5 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : T.B.M.M. Bşk.
Bilgi : Başbakanlık

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ATİLLA KART'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/178-655)

Sorular 1,2,3,4 :

Bilindiği gibi 1973 yılından itibaren üretime başlayan Seydişehir Alüminyum tesisleri; entegre yapı çerçevesinde bu güne kadar çeşitli sebeplerle değişik kapasite kullanım oranlarıyla çalışmış; son 8 yıldan bu yana ise kurulu kapasitesi olan 60.000 ton/yıllık alüminyum üretim kapasitesinde %l00'ün üzerine çıkmayı başarmış, 2002 yılında da geçmiş yılların rekoru kırılarak 62.501 ton üretim gerçekleşmiştir.

Kuruluş döneminde ülkemizin en büyük yatırım projelerinden birisi olan bu tesisler sayesinde, o yıllarda 18.000/yıl olan Türkiye tüketimi, Seydişehir'in önderliğinde 220.000 ton/yıl seviyesine ulaşmıştır.

Ancak, aradan geçen ve 30 yıla yaklaşan süre içinde teknolojik açıdan yenilenmeyen ve geliştirilmeyen bu tesislerin modernizasyonu zorunlu bir hal almıştır. Bu kapsamda, tesislerin bu çıkmazdan kurtulabilmesi için "modernizasyon ve kapasite artırımı" projesinin gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Bu proje değişik dönemlerde gündeme getirilmiş, ancak gerçekleştirilme konusunda başarılı olunamamıştır.

Son olarak 2000 yılında uzman bir Alman kuruluşuna, tesislerin mevcut durumu ve sektörel teknolojik gelişmeler dikkate alınarak, bu konuda fizibilite çalışması yaptırılmıştır. Bu rapor doğrultusunda modernizasyon gerçekleştirildiği takdirde fiziki eskimişliğin en az bir 30 yıl için yenilenmiş olacağı, en önemli girdi olan elektrik enerjisi birim tüketiminin yaklaşık 2.000 kwh/ton azalacağı çalışma ve çevre koşullarının AB standartlarına eşdeğer hale geleceği, üretim kalitesinin iyileşeceği, üretim maliyetlerinde %30'a varan düşüşler sağlanacağı, halen 60.000 ton/yıl olan sıvı alüminyum kapasitesinin 110.000 ton/yıl düzeyine çıkacağı ve halen 70 yılı aşkın bir süre yetecek bir miktarda olan toplam 36.000.000 ton seviyesindeki boksit rezervinin ülke ekonomisine kazandırılacağı ve önemli seviyede katma değer üretiminin gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır.

Geri ödeme süresi 8 yıl ile sınırlı olan ve toplam yatırım tutarı 300 milyon USD olarak belirlenmiş bu projenin gerçekleştirilmemesi halinde ise; bölge ve ülke ekonomisi için çok önemli olan tesisler kısa zamanda kapanır hale gelecek ve böylece ham alüminyum temininde tamamen dışa bağımlı hale gelecek; bunun yanında orta ve küçük ölçekli olan ve sayıları 1.500'e varan alüminyuma dayalı yan sanayi kuruluşunun yok olması kaçınılmaz hale gelecektir.

Açıklanan Sebeplerle;

- İhtiyacın üstünde istihdamı olmayan ve optimum verimlilik esaslarına uygun çalışan bu tesislerin modernizasyonu kapsamında yatırım tutarı 300 milyon USD olarak belirlenmiş olan bu projenin, hayata geçirilmesi yolunda yürütülmekte olan herhangi bir çalışma mevcut mudur?

- Bu projenin en kısa zamanda gerçekleşmemesi halinde, bölge ve ülke ekonomisi için çok önemli ve hayati özelliği olan bu tesislerin kapanması zorunluluğu doğacağından; bu kaçınılmaz sonucun ve dışa bağımlılığın önlenmesi yolunda yapılmakta olan herhangi bir çalışma mevcut mudur?

- Dış rekabete tamamen açık olan bu tesislerin; elektrik fiyatları açısından, değişik yöntemlerle desteklenen dünya alüminyum üreticileri ile rekabet edebilmesi veya daha açık bir ifadeyle yaşayabilmesi için; elektrik enerjisine uygulanan indirimin dünya ortalamasına yaklaştırılarak düzenlenmesi yolunda herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

- En nihayet; bu tesislerin modernizasyonu projesinin bilinçli olarak hayata geçirilmediği, belli bir süre sonunda gerçek değerinin altında özelleştirileceği veyahut yabancı ortaklar vasıtasıyla işletmeye devam olunacağı yolundaki duyumların; gerçekle bir ilgisi var mıdır? Yabancı ortak bulunması yolunda bir arayış veya özelleştirme yapılması yolunda bir çalışma mevcut mudur?

Cevaplar1,2,3,4 :

Seydişehir Alüminyum Tesisleri işletmeye alındıktan sonra, 70'li yılların sonlarına doğru tevsii (kapasite artırımı) gündeme gelmiş ve 80'li yılların ortalarına doğru, tesisin verimliliği ve modernizasyonu için çalışmalara başlanmıştır. Modernizasyon yatırımı,

1986 yatırım programında yer almış, bu kapsamda Batı Alman VAW firmasına 1990 yılında bir fizibilite çalışması yaptırılmıştır. Bu fizibilite çalışması baz alınarak birincil alüminyum üretiminde söz sahibi olan bir çok yabancı firmayla görüşmeler yapılmış ancak, ETİ Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü'nce istenen know-how, modernizasyon, kapasite artırımı ve kredi teminini kapsayan işbirliği gerçekleştirilememiştir. Bunun üzerine, Alüminyum Tesislerinin modernizasyonu ve kapasite artırımı için, Türk özel sektörü ve yabancı sermayenin çoğunluk hisseye sahip olacağı bir modelle, Seydişehir'de mevcut tesislerin bir anonim şirket yapısı içinde Joint Venture (JV) şeklinde Etibank'ın sermayeye ayni katkısı şeklinde değerlendirilmesi ile yatırımın gerçekleştirilmesi hususu ETİ Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu'nun 04.06.1996 tarih ve 4544/43 sayılı kararı ile tasvip edilmiştir. Hazırlanan JV projesini gerçekleştirmek üzere 1997 ve 1998 yıllarında iki kez ihaleye çıkılmış ve her iki ihalede de tatmin edici teklif alınamamıştır. Bütün bu çalışmalarda ve ihaleye katılan firma talep ve yaklaşımlarında yüksek enerji maliyeti ana engel olmuştur. ETİ Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu'nun 22.04.1998 tarih ve 2/4 sayılı kararı ile Seydişehir Alüminyum İşletmesi modernizasyonu ve kapasite artırımı projesinin öz kaynaktan ve/veya dış proje kredisi temin yoluyla finanse edilerek doğrudan Eti Holding A.Ş. tarafından gerçekleştirilmesi yönünde girişimlerde bulunmak üzere Genel Müdürlüğe yetki verilmesi hususu kabul edilmiştir.

Bu kararı takiben, söz konusu proje kapsamında 1991 yılında fizibilite çalışmasının yaptırıldığı Alman VAW firmasına, etüt kapsamı genişletilerek 1999 yılında meydana gelen teknolojik gelişmeler, ekipman maliyetlerindeki değişiklikler ve tesiste meydana gelen yıpranmalar dikkate alınarak fizibilite güncelleştirilmiş ve 2000 yılında tekrar revizyon yapılmıştır.

Seydişehir Alüminyum Tesislerine yönelik modernizasyon ve kapasite artırımı projesi, Alümina ve Dökümhane ünitelerinde kısmi modernizasyon ile yeni Anot fabrikası ve Elektrolizhaneler ünitesine yönelik modernizasyonu kapsamaktadır. Fizibilite etüdünde 2 alternatif önerilmiştir. Birinci alternatifte mevcut elektroliz binaları kullanılarak, diğerinde ise yeni elektroliz binalarının kurulması öngörülmüştür.

Fizibilite etüdüne göre yaklaşık yatırım maliyeti;

1. **Alternatif** : 301 Milyon USD
2. **Alternatif** : 370 Milyon USD mertebesindedir.

2001 yılında Eti Alüminyum A.Ş. personelinin de katılımıyla oluşturulan bir komisyonca, çeşitli alternatifler değerlendirilerek mevcut Tesislerinin modernizasyonu görüşü benimsenmiştir.

Eti Holding ve Eti Alüminyum A.Ş. Genel Müdürlükleri tarafından 2002 Yılı içerisinde projenin gerçekleştirilebilmesi için Rus Tyazhpromexport Firması ve Vami Proje Enstitüsü ile çeşitli görüşmeler yapılmış, ancak şu ana kadar projenin finansmanı için herhangi bir kuruluştan dış kredi temin edilememiştir.

Alüminyum Tesislerine enerji beslemek amacıyla projelendirilen Oymapınar Hidroelektrik Santrali işletmeye alındığı 1984 tarihinden itibaren TEK Genel Müdürlüğü (O zamanki adıyla) bünyesinde hizmet vermeye devam etmiştir. Tesislerin en önemli girdisi olan elektriğin üretim maliyetini düşürebilmek maksadıyla, Oymapınar Hidroelektrik Santrali'nin işletme hakkının Etibank'a devri için, 1992 yılında Bakanlığım nezdinde Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ve TEK Genel Müdürlüğü ile çeşitli yazışmalar yapılmış, ancak olumlu bir sonuç alınamamıştır.

- Seydişehir Alüminyum Tesislerinin modernizasyonu kapsamında, 2003 yılı Revize Yatırım Programı teklifinde sıvı alüminyum kapasitesinin yılda 110.000 tona çıkarılması kredili proje olarak yer almaktadır. Yine modernizasyon kapsamında ayrı projeler olarak yeni kalsinasyon fırını kurulması, tesislerde doğalgaza dönüşüm ve buharlaştırma bataryalarının modernizasyonu projeleri yer almaktadır.

- Halen Seydişehir Alüminyum Tesisleri ülke alüminyum ihtiyacının yaklaşık üçte biri kadarını sağlamaktadır ve modernizasyon projesi gerçekleşmese dahi yakın gelecekte tesisin kapanması söz konusu değildir.

- Halen Seydişehir Alüminyum Tesislerine indirimli fiyattan elektrik enerjisi verilmek suretiyle tesis desteklenmektedir. Ülkemizdeki enerji fiyatlarının yüksekliği esasen yalnız Seydişehir Alüminyum Tesisleri için geçerli olmayıp, başta metalurji sektörü olmak üzere tüm sanayi için rekabette dezavantaj teşkil eden faktörlerden biridir.

- 1970'li yılların sonundan beri gündemde olan ve 1980'li yılların ortalarından beri çalışmalar yapılan tesislerin modernizasyonu projesinin şimdiye kadar gerçekleştirilememiş olması, öncelikle yatırım tutarının yüksekliği nedeniyle finansman teminindeki güçlük ve projenin yapılabilirliği ile ilgili düşüncelerdir.

Tesise yabancı ortak bulunması veya özelleştirilmesi için yapılmakta olan herhangi bir çalışma mevcut değildir.